

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра вокально-хорової майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор університету

Олександр САМОЙЛЕНКО

_____ 2025 р.

ПРОГРАМА
атестаційного екзамену
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітня програма: Музичне мистецтво

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Форма навчання: денна

Програма підсумкової атестації «Атестаційний екзамен» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю: 025 Музичне мистецтво галузі знань: 02 Культура і мистецтво. Ніжин, 2025. 13 с.

Професійні кваліфікації:

Артист-вокаліст. Хормейстер. Викладач вокально-хорових дисциплін початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Диригент хору. Артист хору. Викладач вокально-хорових дисциплін початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів

Розробники:

Людмила КОСТЕНКО – заслужений діяч мистецтв України, професор, завідувач кафедри вокально-хорової майстерності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Людмила ШУМСЬКА – заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри вокально-хорової майстерності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Алла ХОМЕНКО – заслужений працівник культури України, доцент кафедри вокально-хорової майстерності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Затверджено на засіданні кафедри
вокально-хорової майстерності
протокол №8 від 24.12.2024 р.
професор Людмила КОСТЕНКО

Затверджено Вченою радою
факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
протокол № 6 від 29.01. 2025 р.
доцент Олексій ТИМОШЕНКО

Пояснювальна записка

Програма комплексної кваліфікаційної атестації «Атестаційний екзамен» розроблена відповідно до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю: 025 «Музичне мистецтво», галузі знань: 02 Культура і мистецтво для денної та заочної форм навчання для здобувачів профілізацій «Диригентсько-хорове мистецтво» та «Вокально-хорове мистецтво».

Метою підсумкової атестації бакалавра є встановлення відповідності програмних результатів навчання випускника за фахом 025 «Музичне мистецтво» вимогам державного стандарту, що мають сприяти його конкурентноздатності на ринку праці та продовженню освіти в магістратурі.

Завдання підсумкової атестації: оцінити рівень практичної і теоретичної підготовки випускників до виконання професійних завдань; визначити готовність кожного випускника до різних видів професійної діяльності: художньо-творчої, педагогічної, організаційно-управлінської, музично-просвітницької, тобто, встановити сформованість загальних та професійних компетентностей випускників відповідно до стандарту вищої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК3. Здатність до аналізу і синтезу;

ЗК5. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, що стосується концертно-виконавської, навчально-виховної та організаційної діяльності дитячого колективу;

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК8. Здатність до застосування знань у практичній роботі з дитячим колективом;

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість своєї диригентсько-хорової роботи;

ЗК12. Здатність працювати автономно;

ЗК13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість;

ЗК15. Здатність генерувати нові творчі ідеї щодо концертно-виконавської, навчально-виховної діяльності дитячого хорового колективу;

ЗК16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК19. Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного

підвищення кваліфікації, здатність учитися протягом життя і оволодівати сучасними знаннями).

Фахові компетентності:

- ФК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;
- ФК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності;
- ФК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- ФК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- ФК8. Здатність здійснювати диригентську діяльність;
- ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу;
- ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій;
- ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією;
- ФК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- ФК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- ФК14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій;
- ФК15. Здатність здійснювати менеджерську/ лекторську/аранжувальну діяльність в сфері музичного мистецтва;
- ФК16. Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури;
- ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці;
- ФК19. Здатність креативно підходити до розв'язання завдань у сфері професійної діяльності;
- ФК21. Здатність розвивати художньо-творчий потенціал учнів та презентувати їх досягнення;
- ФК22. Здатність комунікувати у віртуальному просторі.

Форма проведення підсумкової атестації.

Атестація здобувачів бакалаврського рівня за спеціальністю: 025 «Музичне мистецтво» здійснюється у формі атестаційного екзамену, під час якого студент-випускник повинен продемонструвати теоретичні знання та практичні навички, а саме: майстерність володіння вокальною, диригентською, вокально-хоровою технікою, уміння виконати виконувати музичні твори та створювати яскраві художні образи, продемонструвати свій досвід репетиційної роботи та виявити належні теоретичні знання з «Методики викладання фахових дисциплін».

Атестаційний екзамен передбачає перевірку досягнень **результатів**

навчання визначених державним стандартом та освітньою програмою, а саме:

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності;

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів;

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності;

ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію;

ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах;

ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;

ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору);

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом;

ПРН11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності;

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;

ПРН13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність;

ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції;

ПРН16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти;

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох;

ПРН18. Володіє педагогічною технікою, культурою педагогічного спілкування, прийомами професійно-педагогічного самовдосконалення та усвідомлює необхідність навчання впродовж всього життя;

ПРН19. Знає і розуміє основні тенденції сучасної вітчизняної та зарубіжної мистецької педагогіки та музичного виконавства;

ПРН20. Уміє використовувати інформаційні технології у власній музично-педагогічній та художньо-творчій діяльності;

ПРН21. Здатний здійснювати художньо-просвітницьку діяльність, зберігати регіональні традиції, популяризувати і примножувати національну культуру в Україні та поза її межами;

ПРН22. Здатний реалізовувати принципи гуманізму в професійній діяльності та керується ними в повсякденному житті;

ПРН23. Демонструє уміння професійної комунікації державною мовою в усній та писемній формах, виявляє здатність послуговуватися фаховими термінами в ході професійного спілкування; здатний застосовувати знання про мовлення в роботі над вокально-хоровими творами.

До атестаційних випробувань допускаються студенти-випускники, що успішно завершили навчання в повному обсязі освітньої професійної програми за фахом.

Програма кваліфікаційної атестації доводиться до відома студента не пізніше, ніж за шість місяців до її початку.

Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією, яку очолює голова – провідний фахівець в галузі вокально-хорового виконавства.

Рішення атестаційної комісії приймаються на закритих засіданнях простою більшістю голосів членів комісії, які беруть участь в засіданні, при обов'язковій присутності голови комісії.

Результати атестаційного екзамену оголошуються публічно.

Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо та /або відео фіксацію процесу атестації.

Частина 1.

«Диригентсько-хорове мистецтво»

Атестаційний екзамен складається з двох частин: теоретичної та практичної. Мета атестаційного екзамену полягає у визначенні рівня теоретико-методологічної підготовки студентів до самостійної педагогічної діяльності на засадах компетентнісного підходу та оволодіння фаховими методиками роботи з дітьми різних вікових категорій.

Теоретична частина

Перелік питань що виносяться на атестаційний екзамен:

1. Художньо-педагогічні принципи національної хорової школи.
2. Методико-дидактичні принципи співацького виховання Ф. Колесси, М. Леонтовича та К. Стеценка.
3. Форми та принципи організації дитячого хорового колективу у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.
4. Специфіка викладання вокально-хорових дисциплін у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.
5. Тематичний план роботи дитячого хорового колективу. Зміст та планування навчання.
6. Педагогічні умови формування хорового колективу молодших школярів.
7. Психолого-педагогічна характеристика хору школярів середнього віку.

8. Педагогічні умови формування хорової техніки у підлітковому хорі початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.
9. Психолого- педагогічні характеристики школярів юнацького віку. Музично-естетичні інтереси хору школярів – старшокласників.
10. Охорона дитячих і юнацьких голосів. Особиста вокальна гігієна школяра. Мутація дитячого голосу.
11. Педагогічні умови формування хорових партій у дитячих колективах різних вікових категорій.
12. Хорові школи України. Особливості організації навчальної діяльності.
13. Керівник хору – організатор творчого і педагогічного управління дитячим виконавським колективом. Багатофункціональний характер диригентської діяльності.
14. Педагогічні основи відбору навчального репертуару для дитячого хору різних вікових груп.
15. Репетиційний процес у роботі хорового колективу: етапи та форми роботи.
16. Дидактичні засади формування вокально-хорових компетенцій учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.
17. Основні завдання розспівування хору. Принципи упорядкування вокальних вправ. Види розспівувань, їх тривалість в залежності від вікових особливостей.
18. Педагогічні принципи формування вокальної техніки хору. Співацьке дихання, звукоутворення, звуковидобування та методика їх розвитку.
19. Методика роботи над хоровим строем та специфічні прийоми впливу на якість вокального інтонування в дитячому хорі.
20. Педагогічні умови та методичні особливості розвитку вокально-ансамблевої техніки дитячого хору.
21. Етапи формування навичок багатоголосного співу в дитячих хорах різних вікових груп засобами навчально-концертного репертуару.
22. Концертно-просвітницька діяльність дитячого хорового колективу та її значення в художньо-естетичному вихованні співаків. Організація концертного виступу.
23. Дидактичні принципи підбору і складання концертних програм для дитячих хорових колективів різних вікових груп.
24. Дитячі хорові конкурси та фестивалі: мета, завдання; порядок проведення та вимоги щодо участі, оформлення заявки; запис відео виступів; фінансові проблеми та їх вирішення.
25. Етапи підготовчої роботи диригента дитячого хору: аспекти вивчення хорового твору, становлення художньої інтерпретації, складання репетиційного плану та вокально-сценічної концепції виконання.

26. Дидактика вокальної педагогіки як синтез виховання, освіти і навчання. Зміст навчання співу.
27. Принципи вокального навчання. Вокальні уміння та навички.
28. Класифікаційні ознаки вокального виконавства (основні стилі, типи, види та манери співу).
29. Складові принципи художнього співу (тембр, динамічна амплітуда голосу, єдність вокально-технічних та художньо-образних засобів, відчуття стилю, жанру, форми вокального твору, індивідуальність, артистизм).
30. Психологічні особливості вокально-виконавської діяльності як об'єкт самоаналізу і педагогічного пізнання.
31. Біофізичні фактори голосоутворення. Особливості будови та розвитку дитячого голосового апарата.
32. Методи вокальної діагностики співацьких голосів. Діапазон та реєстри дитячого голосу. Класифікація дитячих голосів.
33. Вокальне дихання та методи роботи над формуванням його механізму.
34. Артикуляція та дикція в співі. Фонетичний метод у вокально-педагогічній практиці. Зв'язок манери співу з фонетикою національних мов.
35. Виховання вокального слуху. Методи слухових впливів на голосоутворення.
36. Психологічна характеристика вокально-виконавської діяльності та вокальний професіоналізм як форма готовності до сценічного виступу.
37. Методика проведення уроку сольного співу. Форми і методи вокально-педагогічного впливу. Педагогічна імпровізація та творча атмосфера на уроці.
38. Особливості вокально-педагогічної роботи з дітьми різних вікових груп. Педагогічні засади розвитку дитячого голосу.
39. Особливості вокально-педагогічної роботи із дітьми з недорозвиненим вокальним слухом. Методи слухових впливів на голосоутворення дітей.
40. Навчально-художній репертуар. Основні вимоги до вокально-педагогічного репертуару. Методи підбору та укладання навчальних та концертних програм.
41. Вокально-педагогічний досвід персоналій. Творча та епістолярна спадщина видатних педагогів та виконавців.
42. Постановка голосу і формування вокальної культури школярів різних вікових груп.

Практична частина **Фрагмент репетиційної роботи з хором**

Фрагмент хорової репетиційної з демонстрацією практичних навичок хормейстерської роботи має за мету: виявити належні компетентності репетиційної роботи з дитячим колективом, майстерність володіння диригентською технікою, уміння створювати яскраві художні образи, тобто

демонструвати набутий студентами-випускниками, досвід репетиційної роботи.

Екзаменаційній комісії надається письмовий аналіз хорового твору, що розучується з навчальним хоровим колективом: музично-теоретичні, вокально-інтонаційні, художньо-виконавські особливості твору та план хорової репетиції.

Аналіз хорової музики є обов'язковою умовою професійної підготовки диригента. Теоретико-аналітичний підхід до виконуваної музики дозволяє сформуванню осмислену, об'єктивно аргументовану інтерпретацію, наблизитися до композиторського задуму, а також дає можливість виконавцю розкрити свою творчу індивідуальність. Окрім того забезпечить випускнику вирішення і технічних завдань в репетиційній роботі (визначення та демонстрація методів і прийомів роботи над усіма видами ансамблю).

Аналіз партитури має вирішити як творчі завдання (поглиблене вивчення хорового твору, вироблення високохудожньої інтерпретації), так і загально-педагогічні.

У процесі хорової репетиції з навчальним хором студент виконує хоровий твір а саррелла для триголосного однорідного хору (профілізація «Вокально-хорове мистецтво») або хоровий твір а саррелла для чотириголосного мішаного хору (профілізація «Диригентсько-хорове мистецтво»).

Студент повинен проілюструвати хорову партитуру на фортепіано.

Спів хорових голосів має відзначатися вокальною грамотністю, виразністю виконання, усвідомленням особливостей звучання конкретної хорової партії і поєднуватися з диригентським жестом.

У фрагменті хорової репетиції атестаційного екзамену «Методика роботи з хором», студент повинен продемонструвати:

- володіння прийомами вокальної та диригентської техніки, емоційно-динамічною виразністю хорового звучання;
 - опанування широким діапазоном прийомів і штрихів хорового виконавства;
 - уміння «чути інтонацію» як вираження змісту музичного твору, аналізувати інтонаційний ряд твору через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою;
 - здатність оперувати професійною термінологією;
 - здатність створити художній образ, розкрити задум пісні у всіх аспектах інтонаційного вираження, емоцій, пластики руху;
 - знання способів розспівування хору та вдосконалення вокально-ансамблевої техніки у хоровому виконавстві;
 - уміння роботи з колективом над музичним твором в плані дотримання чистоти інтонування, збалансованості ансамблю, відповідності темпів, штрихів, логіки фразування;
 - навички ефективності роботи над звучанням кожної з партій, уміння досягати динамічної та тембральної збалансованості звучання, артикуляційної, дикційної і метро-ритмічної чіткості виконання.
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;

- здатність демонструвати базові навички комунікації – хормейстер – хоровий колектив.

Вибір партитур для роботи з хором здійснюється шляхом жеребкування не менше, ніж за 10 днів до іспиту.

Здобувач готує до іспиту необхідну кількість примірників партитури для всіх учасників хору та екзаменаційної комісії. Обов'язковою умовою для роботи з хором є використання камертона. Час практичної роботи з хором 20 – 25 хвилин.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ.

ОЦІНКА 90-100 балів (відмінно) – ставиться за виконання хормейстерської роботи, яка виявляє повне і вільне володіння студентом методикою і міцними знаннями теоретичного матеріалу, що відбивається в доцільності, послідовності, логіці, темпі та результативності репетиційної роботи з колективом.

ОЦІНКА 82-89 балів (добре) – ставиться за виконання такої хормейстерської роботи, коли зустрічаються неточності в диригентському втіленні, в теоретичних відповідях і при роботі з хором.

ОЦІНКА 74-81 балів (добре) – виявляє недостатньо переконливі прийоми роботи з хором і мало емоційне трактування партитури, що вивчається. В теоретичних відповідях зустрічаються деякі помилки.

ОЦІНКА 64-73 балів (задовільно) – ставиться за практичну роботу, коли студент виявляє задовільні знання методики репетиційної роботи з хором, інтерпретація недостатньо виразна, жести неточні, а в теоретичних відповідях зустрічаються серйозні помилки.

ОЦІНКА 60-63 балів (задовільно) – виявляє достатнє володіння диригентською технікою, але виконання мало виразне, жест не відповідає характеру твору (динаміка, штрихи), теоретичні відповіді неповні.

ОЦІНКА 35-59 балів (незадовільно) – ставиться за виконання, коли студент виявляє окремі уявлення з курсу методика роботи з хором, інтерпретація твору відсутня, допускаються неточності в відтворенні авторського тексту, грубі помилки в аналізі і при роботі з хором.

ОЦІНКА 1-34 балів (незадовільно) – не володіє технікою репетиційного диригування, незнання музичного матеріалу.

При виставленні оцінок обов'язково враховується артистизм, волюві якості, а також ступінь сформованості загальнопедагогічних навичок-вміння встановити психологічний контакт з аудиторією, стиль спілкування, мовна культура майбутнього педагога.

Орієнтовний перелік творів для роботи з хором:

- 1 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «Гей там на горі».
- 2 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «Ой, на горі жито».
- 3 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «Ой, зимонька».

- 4 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «А вже весна».
- 5 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «Ой, зацвіли фіялоньки».
- 6 Укр. нар. пісня в обробці Ф. Колесси. «Подоляночко».
- 7 Ж. Колодуб «Барвінок цвів».
- 8 Я. Степовий «Садок вишневий».
9. Укр. нар. пісня в обробці М. Леонтовича «Нарвала квіточок».
10. Укр. нар. пісня в обробці М. Леонтовича «Чого соловей смутен».
11. Укр. нар. пісня в обробці М. Леонтовича «Ой, сивая зозуленька».
12. Укр. нар. пісня в обробці М. Леонтовича «Ой, піду я в ліс по дрова».

Джерельна база

Основна

1. Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика): колективна монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 220 с.
2. Апалькова Ірина. Довідник хормейстера. Канів : Склянка Часу/Zeitglas, 2020. 94 с.
3. Заболотний Іван. Вокально-хоровий спів як оздоровче мистецтво у контексті теорії і практики музичної освіти. Дрогобич : Швидкодрук, 2021. С. 140–143.
4. Заверуха О. Л., Чернета Т. О. Вокальний ансамбль: навч.-метод. посібник для студентів ЗВО. Корсунь- Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2022. 116 с.
5. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика [Електронне видання] : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво. 2022. 170 с.
URL:
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21524/3/posibnuk_2022_pagunumber.pdf
6. Кириленко Я. О. Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 108 с.
7. Петренко М. Б. Формування вокально-ансамблевої майстерності майбутніх диригентів хору. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Випр. 75, том 2. Запоріжжя: КПУ, 2021. С. 160–164.
8. ПОЛОЖЕННЯ про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. URL:
http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/2024%20Polozennia_pro_org_osv_process.pdf
9. Садовенко С. М. Хорове мистецтво України як багаторівневий соціокультурний феномен в контексті історичного процесу. Культура і сучасність: альманах. Київ: НАКККІМ, 2022. № 1. С. 48–55.

10. Сичевська В.В. Вокальний ансамбль. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир : Видавництво «Полісся», 2019. 166 с.
11. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» для другого (магістерського рівня вищої освіти). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/025-myzychne-mystectvo-M.pdf>
12. Українське хорознавство: хрестоматія / за ред. Шумської Л. Ю., Костенко Л. В. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 431 с.
13. Хоменко А. Б. До питання вокального мовлення. Теорія і методика мистецької освіти: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника, О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. Вип. 5. С. 194–199.
14. Шумська Л. Ю., Костенко Л. В., Шумський М. О. Диригентсько-хорова підготовка: навч. посіб. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 300 с.

Додаткова

1. Бермес І. Українське хорове мистецтво як об'єкт наукових зацікавлень. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Одеса : Гельветика, 2022. Випуск 48. Том 1. С. 66–72.
2. Бедакова С.В. Методика викладання сольного співу для дистанційного навчання та самостійної роботи (Частина 1): навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності «музичне мистецтво». Миколаїв : ПНПУ, 2023.. 204 с.
3. Нарожна Н.І. Нові підходи до фахового навчання майбутніх хорових диригентів. Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика, освіта): колективна монографія / ред.-упоряд. О.М. Лігус. Київ : Видавництво Ліра, 2020. С. 124 – 134.
4. Lyudmyla Shumska, Mykola Shumskyi, Galyna Savchuk, Yuliia Puchko-Kolesnyk, Nelia Velychko, Larisa Chincheva. Features of the applying the information and communication technologies in the conditions of distance master's training of choir and orchestra conductors. Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación • Volumen 16, N°3. Julio-septiembre 2022, p. 205-218. URL: [file:///C:/Users/Ludmila%20Shumska/Downloads/15-205-217%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Ludmila%20Shumska/Downloads/15-205-217%20(2).pdf)
5. Пушкар Л., Коган І., Гламаздіна О. Проблема виконавської інтерпретації хорового твору у процесі професійної підготовки диригента-хормейстера.

- Слобожанські мистецькі студії, випуск 2 (05). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 81–85.*
6. Раструба Т. В. Організаційно-педагогічні умови формування фахових компетентностей майбутніх хормейстерів засобами технології партисипації. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2024. Випуск 214. С. 304–309. (фахове видання (категорія Б), що індексується у міжнародній наукометричній базі Index Copernicus International). URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-304-309>
 7. Савенко С. С. Конкурсно-фестивальні форми хорової творчості: традиційні моделі та сучасні тенденції: автореФ. дис. ... канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03. Одес. держ. муз. академія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2021. 19 с.
 8. Скоромний В.П. Аналітична робота диригента-хормейстера як запорука подальшої успішної творчої діяльності. Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика): колективна монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С.190–198.
 9. Шейко Алла. Художньо-педагогічні принципи Олега Тимошенка як квінтесенція його світогляду. Часопис Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2020. №4 (49). С. 139–151.
 10. Шумська Л. Ю. Технологія розвитку фахових компетентностей майбутніх диригентів хору: системно-інтегративний підхід. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського = Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky : наук. журнал. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. № 4 (133). С. 22–29.
 11. Shumska, L., Chyncheva, L., Dorokhina, L., Homenko, A., Yotka, Y. (2024). Innovative vocal technologies in the educational choir of a higher education institution: A competency-based approach . Multidisciplinary Reviews, 7, 2024 spe044. URL: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe044>

Інформаційні ресурси

1. <https://lib.knmau.com.ua/category/news/>
2. <http://library.dudaryk.ua>
3. <https://parafia.org.ua/noty/>
4. <https://sites.google.com/ratne2.ukr.education/korsak/нотні-збірки-музичних-творів>
5. <https://www.youtube.com>